

VOORSTEL

zaaknummer: 429567
afdelingsnaam: PuZa – KCC
steller: Thijs Jagersma

onderwerp: Fusie Streekarchief Hilversum en Gooise Meren

Voorstel

1.	Kennis te nemen van het onderzoek naar de fusie van de twee archiefdiensten in de Regio Gooi en Vechtstreek.
2.	Akkoord te gaan met het samengaan van beide archiefdiensten.
3	Akkoord te gaan met het voornemen om de archieftaken uit te voeren onder de bevoegdheid van Hilversum als centrumgemeente per 1 januari 2019. Er wordt een begeleidingscommissie ingesteld waarin alle deelnemers zitting hebben, onder voorzitterschap van de gemeente Gooise Meren. Een verzoek tot toestemming als bedoeld in art 1 lid 2 van de Wgr van het college, voor een met de colleges van de deelnemende gemeenten overeen te komen gemeenschappelijke regeling, af te wachten.
4.	Akkoord te gaan met het besluit om het monumentale pand aan de Cattenhagestraat te Naarden (Gooise Meren) definitief en blijvend aan te wijzen als primaire bezoek- en dienstverleningslocatie.
5.	De financiële gevolgen van de noodzakelijke doorontwikkeling van de archiefdienst mee te nemen in het opstellen van de begroting 2019.
6.	Voor de vorming van de nieuwe archiefdienst een incidenteel budget in 2018 beschikbaar te stellen van €60.000,- ten laste van de algemene middelen.
7.	Een bedrag van €45.000 te reserveren voor eventuele frictiekosten die kunnen ontstaan door de (personele) gevolgen van de fusie, en dit te dekken uit de algemene middelen.

Samenvatting

In de regio Gooi en de Vechtstreek zijn nu twee archiefdiensten. Uit onderzoek blijkt dat een voorgenomen fusie van beide diensten goed is voor de kwaliteit van de uitvoering van de wettelijke archieftaken, het beperken van noodzakelijke meerkosten, en het verminderen van kwetsbaarheid. Een nieuwe samengevoegde archiefdienst heeft de volgende drie belangrijkste ontwikkelopgaven; (1) voldoen aan de minimale wettelijke taken, (2) verbetering van de digitale dienstverlening, en (3) de transitie naar duurzaam digitaal archiefbeheer, o.a. door middel van een e-depot. Eén archief kan beter invulling geven aan de unieke mogelijkheid de geschiedenis van de regio Gooi en Vechtstreek te ontsluiten, reconstrueren en uit te dragen.

Inleiding

In het Gooi en de Vechtstreek zijn in de loop der jaren twee archiefdiensten ontstaan.

- het Streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum; voor de archieven van de gemeente Hilversum en die van Blaricum, Laren, Wijdmeren en van de regionale overheden.
- het Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen in Naarden; voor archieven van de gemeente Gooise Meren en Huizen.

De Colleges van burgemeester en wethouders van Gooise Meren en Hilversum hebben in april 2017 besloten tot het laten uitvoeren van een onderzoek naar een voorgenomen fusie van de Archiefdiensten van Gooise Meren & Huizen en Hilversum. De colleges geven hiermee invulling aan de al eerder geuite wens van de colleges, de archiefdiensten en de Provincie om over te gaan tot intensivering van

de samenwerking i.c. fuseren van deze diensten. Hierover zijn de gemeenteraden in de regio geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief. (RIB 2017-25).

Het belang van de doorontwikkeling van de archiefdiensten werd onderstreept door de oproep van het VNG aan alle gemeenten (ledenbrief 17/045) om nu stappen te nemen om duurzame toegankelijkheid van digitale informatie te borgen. VNG roept gemeentes op om de informatie op orde te brengen, een digitale archiefbewaarplaats (e-depotvoorziening) in gebruik te nemen en de archiefinstellingen toekomstbestendig te positioneren.

Doel

De businesscase markeert het afronden van een vervolgonderzoek naar het tot stand brengen van een gezamenlijke archiefdienst in Gooi en Vechtstreek. De businesscase geeft alle bouwstenen voor de definitieve besluitvorming door de besturen van de gemeente Gooise Meren en Hilversum met betrekking tot het oprichten van een gezamenlijke archiefdienst, welke de archieftaken uitvoert voor de gemeenten in de regio.

De belangrijkste uitkomsten van de businesscase zijn de volgende:

- a) Uit het onderzoek blijkt dat beide archiefdiensten niet volledig voldoen aan de wettelijk gestelde eisen, met name als het aankomt op de inrichting van een digitale bewaarplaats. Daarnaast zijn er andere wettelijke eisen waar deels niet aan voldaan wordt. Zo zijn er bijvoorbeeld achterstanden in de bewerking van archieven.
- b) Gezien de positieve te verwachten effecten op kwaliteit, kosten, kansen en het verminderen van kwetsbaarheid is een fusie van beide archiefdiensten zeker aan te bevelen.
- c) De fusie van beide archiefdiensten leidt tot de vorming van een stabielere en robuustere archieforganisatie, die in staat is om de drie belangrijkste opgaven voor nu en de nabije toekomst; (1) voldoen aan de minimale wettelijke taken, (2) verbetering van de digitale dienstverlening, en (3) de transitie naar duurzaam digitaal archiefbeheer, o.a. door middel van een e-depot, adequaat op te pakken en uit te voeren.
- d) Eén archief kan beter invulling geven aan de unieke mogelijkheid de geschiedenis van de regio Gooi en Vechtstreek te ontsluiten, reconstrueren en uit te dragen. Een regionale archiefdienst kan de integraliteit en diversiteit van het archief versterken, en zo ook bijdragen aan een betere ontsluiting op specifieke lokale thema's. Daarmee geeft het regionaal archief invulling aan de belangrijke educatieve-, cultuur- en erfgoedtaken.
- e) Een samenvoeging levert financieel voordeel op t.o.v. zelfstandig voortbestaan van beide archiefdiensten afzonderlijk. Het gezamenlijk aanpakken van de transitie naar een duurzaam digitaal archiefbeheer levert de belangrijkste schaalvoordelen op. De totale bijdrage per inwoner zal per inwoner €5,27 bedragen, ten opzichte van ruim €7 per inwoner als beide archiefdiensten de ontwikkelopgave afzonderlijk aanpakken.
- f) De incidentele kosten voor het wegwerken van achterstanden worden gedragen door de gemeente Hilversum en Gooise Meren, ieder voor haar eigen deel. Voor Hilversum kan dit binnen de huidige begroting gerealiseerd worden.
- g) Wat betreft de rechtsvorm zijn verschillende mogelijkheden verkend en afgewogen. De samenwerking krijgt vorm door de archieftaken te laten uitvoeren middels een centrumgemeente constructie, waarbij Hilversum als centrumgemeente is aangewezen.
- h) Er wordt een begeleidingscommissie ingesteld waarin alle deelnemers zitting hebben, onder voorzitterschap van de gemeente Gooise Meren. De begeleidingscommissie adviseert en stemt zaken af over de beleidsmatige agenda, financiële aangelegenheden en (jaar)plannen.
- i) De naam van de nieuwe organisatie zal zijn "Archief Gooi en Vechtstreek".
- j) De primaire bezoekslocatie en de dienstverlening zal definitief en blijvend vorm krijgen vanuit het monumentale pand aan de Cattenhagestraat te Naarden (Gooise Meren). De fysieke studiezaal in Hilversum blijft voorlopig op bepaalde momenten open voor bezoekers; de (digitale) toegankelijkheid van de archieven in Hilversum blijft voor het publiek gewaarborgd.

Argumenten

- 1.1 Het op orde hebben van archieftaken is van belang voor de bedrijfsvoering, de verantwoording aan de raad en voor het vastleggen van de geschiedenis van de gemeente. Daarnaast is het nodig om vanuit transparant bestuur en actieve openbaarheid van informatie. Onderzoek naar de archiefdiensten en de voorgenomen fusie geven inzicht in de bedrijfsvoering, kwaliteiten van beide archiefdiensten en de opgaven voor de toekomst.
- 2.1 Uit het onderzoek blijkt dat beide archiefdiensten nog niet volledig voldoen aan de wettelijk gestelde eisen.
- 2.2 Er zijn positieve te verwachten effecten op kwaliteit, kosten, kansen en het verminderen van kwetsbaarheid.
- 2.3 Eén archief kan beter invulling geven aan de unieke mogelijkheid de geschiedenis van de regio Gooi en Vechtstreek te ontsluiten, reconstrueren en uit te dragen. Een regionale archiefdienst kan de integraliteit en diversiteit van het archief versterken, en zo ook bijdragen aan een betere ontsluiting op specifieke lokale thema's.
- 2.4 De fusie van beide archiefdiensten leidt tot de vorming van een stabielere en robuustere archieforganisatie.
- 2.5 Een samenvoeging levert financieel voordeel op t.o.v. zelfstandig voortbestaan van beide archiefdiensten afzonderlijk.
- 3.1 De nieuwe archieforganisatie dient een passende juridische vorm te krijgen, die voldoende waarborgen biedt om de doelstellingen te bereiken en om de taken goed uit te voeren. De opties zijn op de volgende criteria gewogen.
 - De toepasbaarheid in deze situatie
 - Democratische legitimatie
 - Bestuurlijk draagvlak
 - Mate van beïnvloeding en controle door de gemeenten
 - Slagvaardigheid en flexibiliteit
- 3.2 De gemeentewet geeft weinig ruimte voor een private invulling van publieke taken en schrijft daarmee voor dat de publiekrechtelijke lijn de voorkeur verdient als het resultaat hetzelfde is als een privaatrechtelijke lijn. Er is dus gekozen binnen de mogelijkheden die de Wet Gemeenschappelijke Regelingen biedt. Er zijn verschillende mogelijkheden binnen de WGR om een functionele samenwerking tussen bestuursorganen van gemeenten op te richten om een gezamenlijk belang te behartigen.
- 3.3 De oprichting van een centrumgemeente kost relatief weinig energie: het gaat om uitbreiding van de capaciteit van een al functionerende afdeling plus de ontwikkeling van afspraken met deelnemende gemeenten, vaak via een dienstverleningsovereenkomst.
- 3.4 De centrumgemeenteconstructie is geschikt om schaalvoordelen te realiseren en de kwetsbaarheid van de ambtelijke organisatie te beperken. Zonder daarbij de bestuurlijk drukte te organiseren door de instelling van een AB en/of DB, die verplicht zijn bij de instelling van een BVO of GR openbaar lichaam.
- 3.5 De deelnemende gemeenten verlenen mandaat aan de centrumgemeente, en blijven verantwoordelijk voor beslissingen die namens hen genomen zijn. Bij mandaat kan een gemeente een beslissing opnieuw nemen als ze het er niet mee eens is. In het uiterste geval kan het mandaat ingetrokken worden.
- 3.6 De gelijkwaardigheid tussen de samenwerkende gemeenten kan voldoende worden geborgd. De zeggenschap en invloed van de deelnemende gemeenten op het beleid loopt via inspraak op begroting en jaarrekening van de centrumgemeente. Door duidelijke afspraken in de DVO en het instellen van een begeleidingscommissie. Verder geldt de gebruikelijke verantwoordings- en

informatieplicht tussen college en raad. De begeleidingscommissie adviseert en stemt af over de beleidsagenda, financiële aangelegenheden en (jaar)plannen. Alle deelnemende gemeenten en organisaties hebben zitting in de begeleidingscommissie.

- 4.1 Het archief in het voormalige Burgerweeshuis vormt een onderzoeksplek, een ontmoetingsplaats van historisch geïnteresseerden. De locatie en het gebouw dragen zelf bij aan de kennis van de regionale geschiedenis.
- 4.2 De studiezaal in Hilversum blijft voorlopig op bepaalde momenten open voor bezoekers; de (digitale) toegankelijkheid van de archieven in Hilversum blijft voor het publiek gewaarborgd.
- 5.1 Zie kopje financiën.
- 6.1 Voor het realiseren van samenwerking wordt voorgesteld een projectleider aan te stellen (intern of extern). De kosten van deze projectleider en aanvullende juridisch advies worden op geraamd op €100.000,- (op basis van huidige inzet in voorbereiding, en vergelijkbare projecten), en verdeeld over de gemeenten Hilversum en Gooise Meren op basis van inwoneraantal.
- 7.1 Bij frictiekosten gaat het om extra eenmalige kosten die ontstaan als gevolg van de fusie. Voorbeelden hiervan zijn aanpassingen in huisvesting, opleidingen, kosten de personele gevolgen van de samenwerking. Kosten voor personele gevolgen van de samenwerking zijn ondanks het uitgangspunt dat alle medewerkers een waardevolle nieuwe bijdrage zullen leveren aan de nieuwe archieforganisatie, niet uitgesloten. Op basis van een ruwe inschatting (gekeken is naar eerdere frictiekosten in de gemeente Hilversum en Gooise Meren) wordt geadviseerd hiervoor een bedrag van €75.000 te reserveren. En te verdelen op basis van inwoneraantal van de gemeenten Hilversum en Gooise Meren.

Kanttekeningen

Er is in het voorstel vanuit gegaan dat alle deelnemende gemeenten ook deelnemen aan de nieuwe archiefdienst. Dit is op moment van het voorstel nog niet te garanderen. Gezien de in het (recente) verleden geuite wensen van de betrokken partijen, en de betrokkenheid in de totstandkoming van dit raadsvoorstel, is deelname van alle partijen wel voldoende zeker om hier nu vanuit te gaan.

Onderlinge afstemming: De beide archiefdiensten hebben in de loop der tijd hun eigen werkwijzen gevolgd en prioriteiten gesteld. Verdere harmonisatie en eenwording zullen tijd en energie kosten.

Financiën

De bijdrage van de 6 deelnemende gemeenten zal op basis zijn van inwoneraantal, waarbij de bijdragen van de gemeenten per inwoner gelijk zullen zijn. Namelijk €5,27 per inwoner. De opbouw van de kosten is als volgt.

Baten en Lasten Huidige Archiefdienst	
Personele lasten	€ 310.000
Directe kosten (o.a. website, software, materialen etc.)	€ 58.000
E-depot	€ -
Toegerekende overhead (obv toegerekende overhead 2016)	€ 354.000
Bijdragen deelnemende gemeenten en overige organisaties	€ -174.000
TOTAAL	€ 548.000
Baten en Lasten Gefuseerde Nieuwe Archiefdienst (conceptbegroting 2019)	
Personele lasten	€ 700.000
Directe kosten (o.a. website, software, materialen etc.)	€ 81.000
E-depot	€ 100.000
Toegerekende overhead	€ 260.000
Doorbelaste overhead vanuit Gooise Meren o.a. in verband met verhuur locatie Cattenhagestraat, en beschikbaarstellen van de werkplekken	€ 100.000
Bijdragen deelnemende gemeenten en overige organisatie	€ -779.000
TOTAAL	€ 462.000

Uitvoering

De uitvoering en implementatie zal vorm krijgen in 2018, zodat werkende weg de samenwerking vorm krijgt, en de nieuwe organisatie vanaf 1 januari 2019 officieel is.

Bijlage(n)

1. Businesscase “Het Archief van Morgen”
2. Aanbevelingsbrief Provincie